

DIKTATURA NACIONALIZMA¹

VELIKOSRPSKI EKSPANZIONIZAM, ETNOKRATIJA I „VOLJA NARODA“.

Summary

Can a crime be justified, together with its practical institutional-political results on the territory of the State of Bosnia-Herzegovina, without immoral and inhuman humiliation of victims and essence of human existence? That is one of questions, which motivated this article. Facing with such kind of question puts us in front of the wall or in one almost nonplus situation in which we recognize the dark side of human existence. What a victim could do and what must do in order not to stop evil from being done to her again and why, after all things that happened, victim doubts international institutions, Declarations on human rights and narrations on human achievements in our time. All that has global and local aspects. Does accepting of results of the crime (or silence related to crimes) mean that in the future one could expect similar physical extermination of one nation, that is genocide. Experiences of victims show that International community never reacts on time – international peace keepers and Minerva's oak come when everything is done or at the end of the day when mass graves cover all soil. More democracy, justice and the Enlightenment could disavow unbearable dictatorship of nationalism and ethnic monarchies in parts of B&H.

Key words: nationalism, Great Serbia project, crime, will of nation, democracy, justice, dignity, freedom, perversion, ignorance, International community

Sažetak

Mogu li se opravdati zločin i njegovi praktični institucionalno-politički rezultati na tlu Države Bosne i Hercegovine, a da to ne bude nemoralno i neljudsko ponižavanje žrtava i smisla ljudskog postojanja? To je jedno od pitanja koje motivira ovaj tekst. Svoje pitanje s tom vrstom pitanja dovodi nas pred zid ili do jedne gotovo bezizlazne situacije u kojoj prepoznajemo tamnu stranu ljudskog postojanja. Žrtva žrtva, naime, može i mora uiniti da se ne ponovi zločin nad njom i za to poslije svega žrtva dolazi do sumnje u meunarodne institucije, deklaracije o ljudskim pravima i naracije o ljudskim dostignućima u našem dobu. A sve to ima globalnu i lokalnu vrijednost u svome ispoljavanju. Da li, također, pristajanje na rezultate zločina (ili –činja pred zločinom) znači da se u budućnosti može očekivati iste postupke fizičkog istrebljivanja jednog naroda koji se pokazuju kao genocid. Iskustvo žrtve kazuje da meunarodna zajednica nikada ne reaguje na vrijeme – meunarodni mirovnjaci i Minervina sova dolaze škad je sve već pro–loš ili šna kraju današ ili kad sve prekriju masovne grobnice. Još–više demokratije, pravde i prosvjetiteljstva može dezavuirati nesno–lživu diktaturu nacionalizma i etničkih monarhija na dijelovima BiH.

Ključne riječi: nacionalizam, velikosrpski projekt, zločin, volja naroda, demokratija, pravda, dostojanstvo, sloboda, perverzija, ignorancija, meunarodna zajednica.

Uvod

Poslijeratno su eljavanje političkih stranaka na političkoj sceni BiH pretvoreno je u okrajanje šnacionalnih –ova iz kojih se svrstavaju –aloni patriota, malih i velikih nacionalista, njihovih sljedbenika i odanih izvršilaca svetih nacionalnih poslova u ratu i miru. Pravi konsocijacijski pir na balkanskoj sceni. Oni samo pokazuju da su ovladali svojim šnacionalnim tijelom i dušom. Naravno, nije velika tajna da političke stranke raspoložu BiH kao privatnom imovinom, razvijaju i vaninstitucionalne mehanizme odlučivanja o državnim pitanjima. Iako i svećenici, prikaeni uz političke are, kao da su izronili iz najcrnijih dana i noćnih evropske inkvizicijske povijesti, pokazuju svoju moć. Svi su se uorta ili da –to više razore samo multilateralno biće Bosne. Inini se da je iz njihovih Kua krenulo više zla nego dobra u poecima bratoubilačkog rata u bivšoj Jugoslaviji. Predstavnici šmeunarodne zajednice – mudro se ne mijeraju u silne

¹ Objavljeno u: časopis Pregled, br. 3-4, Sarajevo 2007.

ne civilizacijskog i nepolitičkog djelovanja pojedinaca, političkih opcija. Slika nije samo unarodna zajednica 1992. godine, nekada je upravo on bio glavni izvršilac zamisli velikih sila o rasturanju neružane Bošnjake pod embargom dok je JNA (i velikosrpske paravojske formacije) vojnički krojila mapu velike Srbije na prostoru nestajuće Jugoslavije. Malo prije toga, krajem osamdesetih godina dvadesetog stoljeća, tzv. zajam za Srbiju Milošević je upotrijebio za ratnu materiju, a ne za modernizaciju i razvoj srbijanskog društva koje je već bilo zapalo u duboku krizu.

U devetnaestom stoljeću pojavila se ideja među južnim Slavenima da mogu živjeti zajedno bez obzira na specifične povijesne tokove, religijske iskustva i etnička predanja. Smatralo se sasvim razlofno da Slovenci, Hrvati i Srbi mogu živjeti zajedno. Tu su ideju pokušali otjelovljavati 1918. godine, a krvavo su je zaokružili 1991.-1995. godine u bratoubilačkim ratovima. Međutim, naivno napuštanje jugoslovenskog kosmopolitskog duha i narativa, zapadanje u etnoklerikalnu isključivost i mržnju devedesetih godina dvadesetog stoljeća, gotovo da je odgovaralo kardinalnim interesima u europskoj i svjetskoj politici u kojoj konstelaciji koja je u komunizmu vidjela svoga glavnog neprijatelja (poslije će to biti islamski fundamentalizam koji se mora zaustaviti šratom protiv terorizma). Danas u BiH, također, na djelu je anticivilizacijski narativ o kao da je njegov cilj da se *mržnja* između ljudi (etničkih zajednica) instalira kao osnovni način bivstvovanja koji, gledajući u tek dolazeće generacije, neće znati da ljudi mogu živjeti zajedno i slofno, već samo odvojeno i suprotstavljeno. Po toj konstrukciji ispada da su od početka svijeta postojali (i da će postojati) šnepomirljivi povijesni narativi, šsveti elementi nacionalne identiteta, šna nacionalna predanja zbog kojih s drugima ne možemo i ne želimo da kontaktiramo ili da živimo u istom gradu, u istoj ulici ili zgradi. Ovakvim glupostima šsvetenci, političari, novokomponovani nastavnici i književnici u našim ljudima po našim balkanskim kasabama. A *naši ljudi* su oduvijek više vjerovali šsveticima nego znanstvenicima! To je dio balkanskog duha. *Naši ljudi* o ti dobri i prepošteni, oni su prema sebi odabrali vladare...

1. Historijsko-politički obrisi velikosrpskog ekspanzionizma na Balkanu

Danas nas posebno priziva pitanje o procesima i djelima prema kojima se pojedini ljudi (ili skupine ljudi) svrstavaju među zloince. Zbog ideja i postupaka tih ljudi (ili skupina ljudi) već dva stoljeća na Balkanu događaju se stravični zločini koji nemaju nikakvo ljudsko opravdanje. Kada se kaže da se na Balkanu događaju strašni zločini u zadnja dva stoljeća, onda se prije svega podrazumijeva da nestajanje Otomanskog carstva s povijesne scene, koje su novonastajuće hrišćanske države koristile za povećanje teritorija dominacije, prati nemilosrdan genocid nad muslimanima. A taj stravični genocid mnoge knjige historijskih i političkih tekstove nisu *registrirale*, što je naravno sasvim iracionalno, jer takva ignorancija je ravna, naprimjer, tome da je uragan ili zemljotres odnio milione ljudi a da to nikakav instrument nije zabilježio niti je to neko primjetio. Nacionalizam i imperijalisti kao opsesija za ekspanzijom, doveli su, nažalost, milione muslimana do šsmrti i egzila kako to kaže J. McCarthy.² Kao historijski demograf McCarthy je za učenatačkanjem velikih gubitaka na strani muslimana u brojnim historijskim prikazima i knjigama o ovome periodu. Njegova knjiga je rezultat istraivanja muslimanskih gubitaka na Balkanu u 19. stoljeću o historiji mortaliteta i prisilnih migracija (*a history of the mortality and forced migration of the*

---

2 J. McCarthy, *Death and Exile. The Ethnic Cleansing of Ottoman Muslims 1821 – 1922*, The Darwin Press Inc., Princeton, New Jersey, 1995, p. xv (š*The statistics said that one-fourth of the Muslim population had been lost. I could not believe that such loss had been glossed over in the histories, but checking and rechecking the data left the same conclusion. Not only during the World War I, but all through the nineteenth century, Muslim peoples of Anatolia, the Crimea, the Balkans, and the Caucasus had suffered overwhelming mortality. Their losses were worthy of further research.*)

isto tako nisu stradali i hri-ani.³ McCarthy se trudi da svugdje na bili su esto propra eni gubicima hri-ana. No, McCarthyjeva ija muslimanskog stradanja, ali ne zato -to su samo muslimani korektiv za tradicionalni jednostrani pogled na historiju Turaka i muslimana ovih regija. Ovo je pripovijest o masivnom mortalitetu i jednoj od velikih historijskih migracija.⁴

U tom regionalnom kontekstu name e se pitanje o bo-nja kom stradanju. Za-to strada bo-nja ki narod ve dva stolje a od svojih prvih susjeda? Kratak i jasan odgovor na pitanje o bo-nja kom stradanju glasi ó zato -to je na djelu **velikosrpski ekspanzionistički projekt** koji se sprovodi najmonstruoznijim militarnim sredstvima (velikosrpski militarizam), podrflan nacionalisti kom politikom i pravoslavnim (svetosavskim) fundamentalizmom koji se me usobno pothranjuju.⁵ Ovaj odgovor bi trebao biti jasan bez daljnjih obrazlofenja. U njemu je dijelom i odgovor na pitanje kako je na kraju dvadesetog stolje a bio mogu napad na me unarodno priznatu drflavu **Republiku Bosnu i Hercegovinu**. Velikosrpsku agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu 1992. godine treba posmatrati kao **nastavak** velikosrpskog projekta iz XIX stolje a. Svaki novi genocidni nasrtaj na Bo-njake smanjuje njihov flivotni prostor i granice u kojima su flivjeli.⁶ Zlo inci ubijaju Bo-njake bez stida i osje aja odgovornosti, tako da danas nema Bo-njaka na prostorima gdje su flivjeli stolje ima.⁷ Famozni *Pokret za autonomiju Bosne* bio je, izme u ostalog, potaknut davanjem -est bosanskih nahija s desne strane Drine vazalskoj kneflevini Srbiji.⁸ Iz tih nahija su po nare enju Milo-a Obrenovi a protjerani i oplja kani svi muslimani. Do kraj devetnaestog stolje a velikosrpski drflavni ekspanzionizam, tj. kneflevina Srbija dolazi do Drine, gledaju i krvofledno na drugu stranu. Granica izme u Bosne i Srbije se uspostavlja na Drini. To traje sve do devedesetih godina 20. stolje a kad se sprovodi otvorena velikosrpska agresija na Bosnu i Hercegovinu. Velikosrpska politika ne prihvata me unarodno priznatu drflavu BiH i na svaki na in poku-ava naru-iti njen suverenitet i teritorijalni integritet. Danas je Bosna i Hercegovina odsudna odbrana bo-nja kog naroda, budu i da bez Bosne i Hercegovine Bo-njaci nestaju s povijesne scene kao narod.

Mali balkanski vladari i njihove patuljaste kneflevine opona-aju velike imperijalne sile u 19. stolje u, pa to nastavljaju i njihovi nasljednici u 20. stolje u, poku-avaju i ostvariti -to ve e teritorijalno pro-irenje na ra un nekada-njih Otomanskih posjeda na Balkanu kakvi su BiH, Makedonija, Crna Gora, Kosovo, Srbija, Gr ka, Albanija, Bugarska itd.⁹ Nakon dva stolje a djelovanja pokazuje se da je velikosrpski projekt

³ Justin McCarthy, Ibid., p. xv (õMany of the horrors and sufferings catalogued here took place in wars in wich all sides suffered. The losses of Muslims were often accompanied by those of Christians.õ)

⁴ Justin McCarthy, Ibid., p. xv

⁵ Enver Redfli , *Sto godina muslimanske politike. U tezama i kontraverzama istorijske nauke*, ANUBiH, Institut za istoriju, Sarajevo, 2000., str. 134. («U samom nastanku velikosrpska nacionalna ideologija imala je dva pravca i oblika - nacionalno-politički i nacionalno-kulturni. Inspirator i tvorac prvog bio je ministar u vladi Srbije Ilija Garašanin, a autor i nosilac drugog, utemeljitelj srpske nacionalne kulture, Vuk Stefanović Karadžić...»)

⁶ U XVII stolje u, za vrijeme Kandijskog rata, Mle ani su zauzeli Herceg-Novi i Bokokotorski zaljev (1687.). Muslimanske porodice su tada iselile u Bar, Hercegovinu i Nik-i . Tad je jugoisto na linija Bosanskog pa-aluka pomaknuta na Trebinje, Korjeni e, Nik-i i dalje u Sandflak. Ve 1877. godine Crna Gora zauzima Nik-i i veliki dio Hercegovine. A 1878. njoj su pripojeni Bar i Podgorica. Poslije Berlinskog kongresa 1878. odvojen je Novopazarski sandflak od Bosne s kojom je stolje ima bio u jedinstvenom upravnom i kulturnom sklopu. Jedno vrijeme Bosanski pa-aluk se prostirao od Kupe i Une na zapadu do Ibra i Kosova polja na istoku. A za vrijeme Balkanskih ratova Srbija i Crna Gora zaposjedaju Sandflak i u njemu sprovode monstruozne zlo ine genocida nad Bo-njacima. Poslije Deytonskog mirovnog sporazuma Bo-njaci su potisnuti iz isto nih dijelova BiH, od Trebinja do Bijeljine, iz bosanske Krajine i Posavine, tako da su danas svedeni na neke mizerne procenete od prostora koji su naseljavali i kojim su upravljali na po etku XX stolje a.

⁷ O stravi nim zlo inima nad Bo-njacima u Drugom svjetskom ratu vrijednu knjigu napisali su Vladimir Dedijer i Antun Mileti *Genocid nad Muslimanima 1941-1945. Zbornik dokumenata i svjedočenja*, Svjetlost, Sarajevo, 1990.

⁸ Ahmed S. Ali i , *Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine*, Orijentalni institut, Sarajevo 1996., str. 184.-195.

⁹ Ne postoji doista nikakvo ovosvjetovno, razlofno pravo ili razlog koji bi osiguravo to pravo da Srbi zagospodare svim prostorima na zapadnom Balkanu na kojima je bila Otomanska imperija do 1878. odnosno 1912. godine. Sve -to se

ke elite koji je danas dezavuiran kao ahistorijski i necivilizacijski da se srpski planeri vi-e ne mogu šnamirivatiō na ra un Bosne, aju velike nesre ne projekcije M. Ekme i pokazuje svu stravu lja-tva.¹⁰ Velikosrpski projekt je kao monstrum neke stravi ne pro-losti djelatan na po etku 21. stolje a, bez obzira -to ga danas poku-avaju prikazati kao ne-to bezazleno i nepostoje e. Avetinjski ahistorijski glasovi M. Ekme i a i mizerna papagaj-tina N. Kecmanovi a samo potvr uju da se napokon taj projekt bez ustru avanja i prikrivanja prezentira i da je njegova važnost za velikosrpsku kliku iznad svih ljudskih i me unarodnih regula i obaveza.¹¹ Ekme i u svojim historijskim konstruktima ne priznaje Bo-njake, Bosnu i Hercegovinu, bosanski jezik; on ne priznaje ni-ta -to ide ispod zahtijeva velikosrpskog projekta koji kazuje da je cijela BiH ekskluzivna šsrpskaō zemlja, mada se u ovom historijskom trenutku treba zadovoljiti s šostatkom ostatakaō ili RS. Vrhunac nemorala ovog nesretnog histori ara izbija iz sljede e njegove konstatacije: *šIstorijske osnove na kojima je stvorena RS kao ostatak ostataka srpske etničke teritorije zapadno od reke Drine predstavljaju istorijsku konstantu njenog budućeg postojanja. Pravo na egzistenciju dobiva iz ove legitimne podloge, bez obzira na to koliko je, sa moralne tačke gledišta, ona plod povrede svih međunarodnopravnih normi zapadnih država koje su o ovome odlučivale.*¹² Opasna je konstrukcija *šsrpske etničke teritorije zapadno od reke Drine*ō i poku-aj ublaflavanje stravi nih zlo ina u ime velikosrpstva iskazom da je RS *šplod povrede svih međunarodnopravnih normi zapadnih država koje su o ovome odlučivale*ō. Ovim Ekme i dijelom skida odgovornost sa srpskih zlo inaca i proziva zapadne drflave kao odgovorne za op u juflnoslavensku nesre u. On je šzaboravioō da je RS nastala genocidom nad nesrpskim narodima BiH, te je kao histori ar trebao imati na umu presudu Me unarodnog suda pravde u Haggu. Ekme i pokazuje bolesni velikosrpski koncept koji nikada nije priznao da postoji neko drugi na prostorima BiH, Kosova i dijelova Hrvatske izuzev srpskog naroda. Ekme i evo nesretno oko nikada nije uspjelo vidjeti jo-neki **narod** s kojim su Srbi flivjeli ó on je ostao samo dosljedan velikosrpski histori ar. A velikosrpski odnos prema svijetu, mora se priznati, spada u sferu patolo-kog slu aja. Ve danas mo flemo konstatirati da je *velikosrpski projekt došao do svoga kraja*, bez obzira -to Ekme i priziva šmaj icuō Rusiju i nova ratna stradanja, jer niko vi-e u regionu ne dopu-ta srpskim nacionalistima da se namire teritorijama nezavisnih drflava (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Albanija, Bugarska). Slaganje tog regionalnog mozaika je u toku ó njegova osnova treba biti pravi nost koja je uslov budu eg mira i reda u ovome dijelu Europe.

Koje su glavne karakteristike velikosrpskog ekspanzionizma? Velikosrpski ekspanzionizam je zasnovan na *nerealnim planovima*. Sprovo en je *zločinima* nad Bo-njacima, Albancima, Hrvatima, Makedoncima, Bugarima, Turcima i drugim narodima koji su se nalazili na putu velikosrpskom projektu.

---

ponudi kao valjan ili dovoljan razlog mo fl biti samo mitologija i velikodrflavna op injenost balkanskih vazalskih knefljevina koje su po ele djelovati šsamostalnoō poslije Berlinskog kongresa gdje su raspr avane teritorije europske Turske i rje-avano Isto no pitanje. Srpsko-crnogorska vojska je 1912. i 1913. godine zauzela Sandflak i Kosovo, prostore na kojima su ve insko stanovni-tvo bili muslimani ó Bo-njaci i Albanci. Na tim prostorima je pravila stravi ne zlo ine, trafle i izgovor u šciviliziranjuō divljaka, pa je za vrijeme povla enja na Krf preko Prokletija 1915. godine dobijala od Albanaca osvetni ke intervencije. Srbijanska vojska je 1912. godine okupirala Kosovo i napustila ga tek 1999. godine. Kosovo je za srpski narod centralna ta ka nacionalne mitologije, a to naravno ne mora imati nikave veze sa stvarnom historijom.

¹⁰ Sarajevski magazin **DANI** (Broj 532., 24.08.2007., str. 22.631.) objavio je najzna ajnije dijelove izlaganja M. Ekme i a u Banjaluci 26.-27. juna 2007. u kojem se mo fl prepoznati su-tina velikosrpskog bezobrazluka, nemorala i nove opasnosti po BiH.

¹¹ Neostvoreni pripovijeda politi kih mitova N. Kecmanovi monotono ponavlja uradak njegove zagreba ke prethodnice, konsocijalne profesorice Kasapovi ke, o negaciji Bosne i Hercegovine. Zanimljivo je da oboje padaju ispod znanstvene razine prave i knjifluljke o nemogu nosti postojanja BiH. Kasapovi eva ve u naslovu presu uje zemljici Bosni (*BiH podijeljeno društvo i nestabilna država*, 2005), a Kecmanovi onako klasi no beogradski, tradicionalno velikosrpski upu uje doma u i svjetsku javnost da je BiH nemogu a drflava (*Nemoguća država* je naslov njegove knjige koja je dijeljena u 20.000 primjeraka uz novine Glas srpske 2007. godine).

¹² DANI, Ibid., str. 27.

slavenske narode *mržnju, ratove i nepoštovanje*. On je kao takav na Balkanu i osnova odnosa prema drugim narodima u regionu u cjelina ekspanzija nije mogla biti opravdana nikakvim razumnim argumentima nad Bosnom, Hrvatskom ili Bugarskom. Zato je taj velikosrpski ekspanzionizam patološki naravi u kojem prepoznajemo opsesiju uništenjem Bosne i pohlepni pokušaj da se rasprava o Otomanskom carstvu iskoristi u cilju povećanja teritorija koje će biti u sastavu obnovljenog Osmanskog carstva, odnosno Velike Srbije.¹³ Iz toga potiču sva ona zlodjela nad nesrpskim stanovništvom. Uvijek su, naime, *pisci* (ili projektanti) srpskih velikodržavnih planova i projekata znali da se nijedan od njih ne može izvršiti bez *zlodjela*, dakle, genocida ili nad Bošnjacima ili nad Albancima ili nad Hrvatima. Oni su čak sve to preporučivali, naprimjer, Jovan Cvijić, Vasa Pribilović, Ivo Andrić, Stevan Moljević ili pak Memorandum SANU 1986. o budućnosti Srbije i srpskog naroda.

Velikosrpski duh ne dopušta srpskom narodu da druge oko sebe vidi kao *druge* ljude i kao *samosvojne* ljude. To su narode velikosrpstva od 19. stoljeća. Sve je posebno prenapregnuto od onoga Karadžićevog šprešvaranja svijetu u Srbe, a da ih niko o tome nije pitao (*Šrbi svi i svuda*).¹⁴ Pokret koji je osnova velikosrpskog nacionalizma je *mržnja* prema svemu nesrpskom i ignorancija drugih kao ravnopravnih ili boljih u mnogim poslovima. U tome se čisto isti u kao što su svećenici pravoslavne crkve koji svojim špijerkama pokazuju kako se odnosi prema drugima.¹⁵ Uz tu ne prirodnu mržnju prema drugima slijedi *opsesija* zauzimanjem (otimanjem) okolnih teritorija od drugih naroda, naravno bez ikakvog osnova. Opsesija je vidljiva u trenutnom historijskom situacijom i militarnim mogućnostima velikosrpskih predvodnika koji koriste velike svjetsko-povijesne lomove da bi ostvarili svoje teritorijalne ekspanzije na okolne zemlje.¹⁶ Drugi narodi, kao što su Bošnjaci, Albanci, Bugari bili su satanizirani i dehumanizirani kao neprijatelji na kojima se može sprovesti srpska osveta za poraz na Kosovu iz 1389. godine.¹⁷ Dakle, tu je na djelu *dehumanizacija* drugih (Albanaca, Turaka, Bugara, Hrvata, Bošnjaka) kada se velikosrpski ekspanzionisti ki duh suoči s kompaktnim narodom, brojano nadmoćnom lokalnom većinom kao što su Albanci na Kosovu koji svoja imanja i rodna mjesta nisu napuštali tako lako i bez velikog otpora kako su, naprimjer, morali

¹³ Srbija je započela četvrtu deceniju XIX stoljeća kao mala balkanska kneževina s približno 25.000 km², a u XX stoljeću, ta nije poslije Bukureštanske mirovne konferencije 1913., ona je prigrabila pod svoju upravu već 87.000 km². (Misha Glenny, *The Balkans...*). Srbija je do 1833. imala površinu od 24.000 km², od 1878. To se povećalo na 48.500 km², a od 1912. na 87.500 km². Crna Gora je do 1878. zauzimala površinu od 4.900 km², od 1878. Ima 9.000 km², a od 1912. Već je uvela svoju površinu na 17.000 km². Sve to uglavnom na račun BiH i Sandžaka. Velika Srbija trebala je biti oko 250.000 km². (Stevan Dedijer, *Velika Srbija i mali glupi akademici. Otvoreno pismo predsjedniku Vlade Srbije g. Z. Đinđiću*, Republika, br. 299, 2002.)

¹⁴ Treba naglasiti da izjednačavanje otokavskog naroda sa srpskim jezikom nije izum Vuka Karadžića koji je to samo papagajski ponavljao. Prava zasluga za to izjednačavanje pripada ranoj njemačkoj slavistici koja je razradila izvjesne etnolingvističke koncepcije, a posebno njenom predstavniku Augustu von Schläzeru (1735-1809.). Tako su Srbi trebali biti svi oni koji govore otokavskim narječjem bez obzira šta su oni bili etnički u stvarnosti. Vuk je, nakon uspješne šezdesetogodišnje borbe sa staroslavenskom crkvom, postavio drugi princip srpske nacionalne svijesti. Smatra se, zapravo, da je prvi princip *pravoslavlje* kojem pripadaju Srbi, a drugi princip *izjednačavanje otokavštine sa srpskim jezikom* otokavski prostor je prostor srpskog jezika, tj. *srpskog* naroda. Ta dva principa su djelatna sve do početka 21. stoljeća. Na ovaj drugi princip se naklonio Garašanin sa *Načertanijem* 1844. godine, te su tako svi oni koji su govorili otokavskim narječjem u Bosni i Hrvatskoj bili Srbi koji su trebali ući u sastav Velike Srbije. Otada je krenula šiznastveno utemeljena propaganda da su svi otokavci na južnoslavenskom prostoru Srbi. Nema Bošnjaka, Hrvata, Crnogoraca!

¹⁵ Najnoviji slučaj na početku 21. stoljeća je Kavenda iz Bijeljine koji centar grada hoće da pretvori u posjed svoje crkve. Zato bez milosti oduzima zemlju u centru grada Bošnjacima i Srbima koji su tu imali svoje privatne kuće i imanja.

¹⁶ Takvi događaji su, naprimjer, Tursko-ruski ratovi u 19. stoljeću, Berlinski kongres 1878., Balkanski ratovi 1912. i 1913., Prvi svjetski rat 1914.-1918., Kraljevina Jugoslavija i monarhistička diktatura, Drugi svjetski rat 1941-1945, Jugoslovenski ratovi 1991.-1995.

¹⁷ Srpska historiografska mitologija stalno šablonirano da su Osmanlije na Kosovu porazile još neke vojske (drugih naroda slovenskih i albanskog), a ne samo srpsku vojsku s despotom Lazarom. Na Kosovu, dakle, nisu bili sami pravoslavni Slaveni koji su danas poznati pod imenom Srbi. Ta činjenica potpuno podriva velikosrpski kosovski mit kao centralnu tačku srpske nacionalne mitologije.

ojoj Srbiji za vrijeme nekoliko seobnih valova u XIX stoljeće u kada ku a u gradskim naseljima.

kosrpskog ekspanzionizma, koji s vremena na vrijeme postaje kroz otvoren genocid, prepoznajemo u *Načertaniju*.¹⁸ Ovaj spis, koji je srpski nacionalni program od 1844. godine, sasvim je u duhu XIX stoljeća a ó vremena kolonijalnih osvajanja svijeta podijeljenog između nekoliko velikih sila. Tim procesima se pridružuje i mala balkanska kneževina Srbija. Ona pretendira uglavnom na imanja i flivote muslimana od Makedonije, Kosova, Sandflaka do Bosne i Hercegovine. Kneževina Srbija u XIX stoljeće u koristi tursko-ruske ratove za svoje teritorijalne ekspanzije na okolne zemlje i poput le-inara dolazi do velikog teritorijalnog proširenja. Uz militarnu politiku ideologiju razvija se velikosrpski mesijanizam,¹⁹ pansrbizam i superiornost nad svim drugim narodima Balkana. Nakon Berlinskog kongresa Srbija i Crna Gora su proširene na teritorije koje su stoljeće ima bile pod Otomanskom upravom. Na tim teritorijama se uništavaju muslimani po zacrtanom planu. Upravo takva genocidna osnova uništavanja muslimana i prisvajanja okolnih zemalja bilo je jasno prezentirana u pomenutom *Načertaniju* (1844), politici i militarnom programu za stvaranje Velike Srbije, koji doista jeste monstruozni pokazatelj velikosrpskog nepriznavanja drugih naroda na Balkanu i ništavanje svega nesrpskog. U tom programskom spisu je vidljiva velikosrpska opsesija za osvajanje Bosne i Hercegovine, Kosova i Makedonije, dijelova Hrvatske, Bugarske, izlaska u luku Solun itd. kao da na tim prostorima ne flive drugi ljudi koji imaju svoje tradicije i vjerovanja. Tako su, naprimjer, Kurumlija na rijeci Toplici i grad Vranje došli u ruke srpske vlasti 1878. godine, a tada je desetine hiljada Albanaca prisiljeno da napusti te krajeve i prebjegne na Kosovo i Albaniju. Nakon Balkanskih ratova (1912. i 1913.) Srbija i Crna Gora su okupirale Kosovo i Sandflak.²⁰ Ovaj program državne politike Srbije o priključenju Bosne, koji je u 19. vijeku trasirao Gara-anin, špostao je srpski općenacionalni program, jer su iza njega stajali, zajedno sa Srbijom, ne samo ustanici iz 1875.-1878. godine, već i svi docniji srpski nacionalni pokreti u Bosni.²¹

Unutar Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (Kraljevina SHS) koja je nastala 1918. godine,²² Bosna i Hercegovina nije bila ni primjena, kao ni Bošnjaci. Ona je 1929. i 1939. šefentlmenskiō podijeljena između Srba i Hrvata. Tako je do ekala Drugi svjetski rat i novo stradanje bošnjačkog naroda koji je bez milosti ubijan samo zato što se nalazio na zacrtanoj teritoriji srpskog ili hrvatskog velikodržavlja. Na zasjedanju AVNOJ u Jajcu 1943. godine, u ratnim uslovima, ponovo je offlivljena državnost BiH i priznata njezina posebnost kao federalne jedinice buduće Jugoslavije. U titovskoj Jugoslaviji (od 1945.) me utim nastavio se proces *nacionaliziranja* muslimana ó u smislu srpskog i hrvatskog nacionalnog identiteta. Tek

¹⁸ Po narudžbi ministra policije kneževine Srbije Ilije Gara-anina napravljen je dokument koji je dao na uvid knezu Aleksandru Karaorjeviću. Ovaj dokument, poznat pod imenom *Načertanije*, ne bi bio ništa posebno da u njemu nije predlagano stvaranje velike srpske države koja je predstavljala obnovljeno «Du-anovo carstvo» iz srednjovjekovnog razdoblja. Dokument su uradili poljski knez Adam Artorski (propali emigrant u Parizu) i Franjo Zah koji je sastavio plan spoljne politike tadašnje kneževine. Osnovna ideja *Načertanija* je megalomanska ekspanzija srpske države na prostore Bosne i Hercegovine, dijelove Hrvatske, Kosova, Sandflaka, Crne Gore, Makedonije, sjeverne Albanije... Ovakve planove kasnije podastiru Vasa Lubrilovi (referat *Iseljavanje Arnauta*, 1937. godine kojim se predlaže monstruozno zločinavanje pitanja Albanaca u Kraljevini Jugoslaviji) i Ivo Andrić (*Elaborat za raseljavanje Albanaca*, 1939).

¹⁹ O srpskom mesijanizmu pronicljivo piše E. Zgodić u knjizi *Ideologija nacionalnog mesijanstva* (VKBI, Sarajevo 1999., str. 201.-220.).

²⁰ Harun Crnovčanin / Nuro Sadiković, *Sandžak - porobljena zemlja. Bosna, Sandžak i Kosovo kroz historiju*, Das Sandflak's Wort, Frankfurt am Main, 2007. godine

²¹ Enver Redfić, *Historijski pogledi na vjerske i nacionalne odnose u Bosni i Hercegovini*, Svjetlost, Sarajevo, 2005., str. 116.

²² Ova Kraljevina SHS nije uopće priznata na Pariskoj mirovnoj konferenciji poslije Prvog svjetskog rata da se ne bi šuvrijedilaō Italija, koja je zatim poela ostvarivati svoj imperijalno-ekspanzionistički plan za Istru i Rijeku. No jugoslovenska delegacija je izigravala slofnost i jedinstvenost. Nekoliko godina poslije, ta nije 1923. godine, N. Pačić i oti u Rim da potpišu predaju Rijeke Italiji. To će jako uvrijediti Hrvate u Jugoslaviji.

...rije-enje ó oni su šprogla-enió nacijom ije je ime Muslimani i podvala.²³ No, bez obzira na to neprikladno ime za jedan narod, to proces nacionaliziranja muslimana ne uspije štoji samo jedan ga je prerekao i opevao, a peva ga jo-i danas. Ponavljati ga ovde ne emo jer ga znamo svi.²⁴ To -to guslar preporu uje jeste **genocid**.

2. Kontekst stradanja Bošnjaka

Neuralgi na ta ka dana-nje Europe ponovo je Balkan i odnosi me u balkanskim narodima. Velike sile ó ili, da se posluffimo eufemiziranom sintagmom, šme unarodna zajednicaó ó krojile su granice prema svojim interesima i dijelile Balkan na svoje interesne zone. Izgleda da je sudbina malih balkanskih drflava da prizivaju velike sile kao svoje za-titnike. Vra amo li se u XIX stolje e na Balkanu? Tada su se sudarale Rusija i Turska, a balkanski hri- anski narodi pravili svoje nacionalne drflavice po Balkanu. Proces nastajanja balkanskih drflavica, potpomognut nacionalizmom i pravoslavnim religijskim fundamentalizmom, zna io je za muslimane Balkana velika strdanja i nestanak s ogromnih teritorija koje su stolje ima naseljavali. Prizivanje Rusije na Balkan, kao u XIX vijeku, od strane velikosrpskih politi ara i sljedbenika projekta I. Gara-anina i V. S. Karadffi a, ne zavr-ava uspje-no i sretno ni po srpske interese. Treba se podsjetiti jedne srpske vojne avanture iz 1866. godine kada je glavnina srpske vojske (oko 68.000 ljudi, šseljaka-ratnikaó, *the peasant warrior* kafe M. Glenny), kojom je komandovao ruski general Mihail Grigorjevi ernjajev, razbijena u napadu na Ni- koji je branila otomanska vojska. Tada su odjednom svi putevi ka Beogradu bili otvoreni za otomansku vojsku. šRuska vlada sprije ila je slom srpske drflave upozoriv-i Portu da e ukoliko ne pristane na primirje i Rusija u i u rat. Napokon je potpisano primirje 17.02.1877...ó Poraz Srbije bio je stra-an ó izgubila je 5000 ljudi, 9500 ljudi bilo je ranjeno i osaka eno. Ne samo -to je razbijen mit o ratni kom umije u i juna-tvu srpskih vojnik, nego su usljedile i politi ke posljedice. šRusi su s prezirom odbacili Srbe kao nesposobne. A Srbija je ostala bez prijatelja i bez saveznika. A -to je jo- gore, Rusi su preusmjerili svoju naklonost ka Bugarima i priznali pravo Austrougarskoj da okupira Bosnu i Hercegovinu.²⁵

Oko 1800. godine postojala je ogromna muslimanska zemlja u Anadoliji, Balkanu i jufnoj (dana-njoj) Rusiji. To nije bila samo zemlja u kojoj su muslimani vladali, nego zemlja u kojoj su muslimani bili ve ina ili prili no brojna manjina. Ta ogromna, prostrana zemlja (*a vast Muslim Land*, kako kafe J. McCarthy) uklju ivala je Krim²⁶ i njegovo zale e, ve i dio Kavkaza, jufni dio Rumunije, isto nu i zapadnu Anadoliju, jugoisto nu Europu od Albanije i Bosne do Crnog mora ó sve unutar Ottoman Empire. No, 1923. godine samo je Anadolija, isto na Trakija i dijelovi jugoisto nog Kavkaza ostala muslimanska zemlja. Bosna i Hercegovina je bila u sastavu Kraljevine SHS (Jugoslavije). Balkanski muslimani su u velikoj mjeri nestali, ubijeni ili primorani da migriraju. Ostaci flive u dfeopovima (izolovanim, nebitnim, nemo nim) naselja u Gr koj, Bugarskoj i (biv-oj) Jugoslaviji. Ista sudbina zadesila je muslimane Krima, sjeveroisto nog Kavkaza, ruske Armenije ó oni su jednostavno nestali (*they were simply gone*). Milioni muslimana, ve ina njih Turci,

²³ Enver Redffi , *Sto godina muslimanske politike*, Sarajevo, 2000., str. 86. (šUpornim odbijanjem da prihvate srpsku, odnosno hrvatsku nacionalnu konverziju, bosanski Muslimani su istrajavali na svom izvornom nacionalnom identitetu pod imenom Bošnjaka. Smatrao sam da je proglašavanje „muslimanske nacije“ od strane rukovodstva SK BiH neprihvatljivo iz više razloga. Prvo, izjednačavanjem vjerske zajednice sa nacijom samo se privremeno odlaže politička praksa nacionalnog opredjeljivanja bosanskih Muslimana, jer se pravopisom („M“) ne stvaraju nacije, i, drugo, u etničkom i nacionalnom pogledu nije bilo i nema muslimanskog naroda, nacije, iako su postojali i postoje brojni muslimanski narodi koji pripadaju raznim etničkim i nacionalnim zajednicama, nacijama.ó)

²⁴ edomil Mitrinovi , *Naši muslimani: Studija za orijentaciju pitanja bosansko-hercegovačkih muslimana*, Beograd 1926., str. 172. (Cit. Prema I. Banac, *Nacionalnost u Jugoslaviji...*)

²⁵ Misha Glenny, *The Balkans 1804-1999. Nationalism, War and the Great Powers*, Granta Books, London, 2000., p. 132.

²⁶ U periodu od 1854. do 1876. godine 1,4 miliona Tatara napustilo je Krim ó bili su protjerani od ruskih okupatora... (Barbara Jelavich, *History of the Balkan*, Cambridge, p. 286.)

to se danas zove Turska. Izme u 1821. i 1922. godine vi-e od pet
ognano) iz njihove zemlje. Pet i po miliona muslimana je umrlo,
kao izbjeglice od gladovanja i bolesti po drumovima Balkana.

olije i Kavkaza ne moŒe biti pravilno razumljen bez razmatranja
muslimanskih izbjeglica i mrtvih. To je posebno istinita povijest nacionalizma i imperijalizma. Savremena
mapa Balkana i juŒnog Kavkaza pokazuje zemlje s prili no homogenom populacijom, zemlje koje su bile
kreirane u ratovima i revolucijama koje su ih odvojile od Ottoman Empire. Njihovo religijsko i etni ko
jedinstvo bilo je postignuto *ekspulzijom* (istjerivanjem, isklju ivanjem) njihove muslimanske populacije.
Drugim rije ima, nove drflave su bile utemeljene na stradanju njihovih pokojnih (odstranjenih, biv-ih,
odba enih, minulih) stanovnika. Sli no tome, ruski imperijalizam, jo- po esto portretiran kao Œciviliziraju iõ
mar- europske kulture, donio je sa sobom smrti milionima erkeza, Abhazijanaca, e ena, Tatara, Laza i
Turaka.²⁸ ini se da je povijest Balkana, ustvari, povijest stradanja i progona, Œseoba, ne samo naroda nego i
zemaljaõ.²⁹

Muslimanski gubitak je vaŒan dio historije Turaka, jer su to bili oni koji su najstravi nije osjetili
posljedice nacionalizma i imperijalizma. Nova turska Republika bila je nacija imigranata iji su gra ani do-Œi
iz Bugarske, Gr ke, Jugoslavije, Armenije, Gruzije, Rusije, Ukrajine i odsvakle drugdje. McCharty ukazuje
na vaŒnost razmatranja muslimanskih gubitaka, ali oni se nisu mogli na i u udfbenicima i historijama koji
opisuju samo masakre Bugara, Armena i Grka ne spominju korespodentne masakre Turaka.³⁰ ó Zanimljivo je
kako ova postavka doziva *stavove* Marije Todorove i Mishe Glenyja i -ta zna i kao dopuna za njihove
mnogohvaljene radove? Povijest Balkana nezamisliva je bez muslimana! Glavni dio historije Balkana,
Kavkaza i Anadolije jeste stradanje muslimana.³¹ Nekolicina koja je poku-ala promijeniti tradicionalno
gledi-te bila je ismijavana kao Œrevizionistiõ kao da je revizija bila jedan akademski grijeh i kontekstualna
historijska preciznost irelevantna. Revizija jednostrane historije je potrebna. Ta historija pri a o Turcima kao
firtvama. Stoga je potrebno precizno pri ati o bo-nja kim (i svim drugim) gubicima u zadnjih sto i pedeset
godina da bi se o uvala vjerodostojna slika onoga -to je bilo i da bi se razumjelo ono -to se desilo u BiH
1992. ó 1995. godine kao *nastavak* jednog starog procesa iskorjenjivanja muslimana s Balkana gdje su se
zatekli i Bo-njaci. Ta slika govori o zlo incima i firtvama, o cinizmu me unarodne zajednice (Œvelikih silaõ),
o nesre i i nepravdi, o dobroti i nadi...

3. Etniĉka teritorijalizacija

ŒU tradiciji je balkanskih vlastodrfla kih krugova da primenjuju genocidne mere u cilju stvaranja
istih etni kih teritorija. To su, na primer, u inili vladaju i krugovi kneŒevine Bugarske kada ih je oslobodila
ruska vojska u doba cara Aleksandra II. Nova bugarska armija je napravila kordon i isterala u Tursku

²⁷ Preporu ujem itaocu kvalitetnu enciklopedijsku natuknicu *Balkans* koju je napisao Nenad Filipovi u *Europe 1450 to 1789. Encyclopedia of the early modern world*, Johnatan Dewald (Editor in Chief), Volume 1, Absolutism to Colgny, Charles Scribner's Sons, Thomson, Gale, New York..., 2005., p. 191.-201.

²⁸ Justin McCarthy, Ibid., p. 1.-2. (ŒSimilarly, Russian imperialism, still too often portrayed as the „civilizing“ march of European culture, brought with it the deaths of millions of Circassians, Abhazians, Laz and Turks. Nationalism and imperialism appear in a much worse light when their victims take the stage.õ)

²⁹ Ivo Banac, *Nacionalno pitanje u Jugoslaviji*, Durieux, Zagreb 1995., str. 22.

³⁰ J. McCarthy, Ibid., p. 2. (. ŒThe exile and mortality of the Muslims is not known. This goes against modern practice in other areas of history. It has rightly become unthinkable today to write of American expansion without consideration of the brutality shown to Native Americans. The carnage of the Thirty Years' War must be a part of any history of religious change in Europe. Historians cannot write of imperialism without mention of slaughter of Africans in the Congo or of Chinese in the Opium Wars. Yet, in the West, the history of the suffering of the Balkan, Caucasian, and Anatolian Muslims has never been written or understood. The history of Balkan, the Caucasus and Anatolia has been written without mention of one of its main protagonists, the Muslim population.õ)

³¹ Justin McCarthy, Ibid. p. 2.-3. (õA major part of that context is the suffering of Muslims, wich took place in the same regions and at the same time as the suffering of Christians, and often transcended them. “)

vega Turaka i muslimana. To Bugraska historiografija pre utkuje.õ Dedijera.³² U njoj imamo dio odgovora na pitanje o tome kako kako to nastaju š iste etni ke teritorijeõ? Tako –to se *Drugi*, je sva barbarska šmudrostõ istih etni kih prostora na Balkanu ili bilo gdje drugo na svijetu.

Teritorijalizacija etnije/naroda u Bosni i Hercegovini je nasilan proces koji se otvoreno sprovodio od 1992. vojnim sredstvima i zlodjelima nad civilima druge etni ke grupe, a od 1995. godine se nastavio šmirnodopskim sredstvimaõ, tj. politi ko-ideolo–kim, administrativnim i teroristi kim sredstvima koja se ogleđaju u onemogu avanju povratka, u obespravljivanju povratnika, u zastra–ivanju i ubistvima povratnika, nastavljanjem isklju ivosti i etni ke homogenizacije, opstrukcijom implementacije Aneksa VII na kojem je propao Dejtonski mirovni sporazum ili, drugim rije ima, sporazum koji nije ni sproveden u svim elementima i za koji se odmah znalo da nikada ne e biti sproveden u cjelini... Ovaj proces etni ke teritorijalizacije, sasvim ekvivalentan ratnim zauzimanjima teritorija u BiH i samo nastavak starih procesa etni kog istrebljivanja, vodi nerazumnim, neprirodnim i nelogi nim etni kim fragmentacijama (usitnjavanjima i atomizacijama) bosanskohercegova kog prostora –to je ve odavno poznato pod imenom *balkanizacija*. Povijesno i politi ki ovaj proces treba posmatrati kao dio jednog –ireg doga anja i starijeg procesa stvaranja nacionalnih drflava na ru–evinama Otomanskog carstva, te nastavljanja tog procesa poslije nestanka Austrougarske monarhije i Jugoslavije. Velikosrpski izvo a i projekta opet rade isto 1992. ó ubijaju sve one koji su se na–li na zacrtanim teritorijama švelikeõ srpske drflave. ini se da je 1991. i 1992. godine na jufnoslavenskim prostorima definitivno izvr–en stravi ni prelaz iz kulture i duha šmultilateralnog carstvaõ (pluralisti kog svijeta) na nacionalne drflave, jer je i Jugoslavija u odre enom smislu bila multilateralno, plurano šcarstvoõ nalik na Otomansko i Austrougarsko bogatstvo naroda, religija, obi aja, jezika i tradicija pod jednom drflavnom kapom.³³

I ó onda je uslijedila glasna glorifikacija *konsocijacije* kao šjedinog mogu eg oblikaõ postimperijalne zajednice dva ili vi–e naroda na nekom prostoru. Na njoj je zasnovano nakaradno dejtonsko franken–tajniziranje BiH kao nefunkcionalni produfletak predmodernog politi kog sistema. Konsocijacija je po etkom 21. stolje a u BiH uglavnom proturana kao teritorijalno razgrani avanje narodâ u kompaktne i homogene etni ke teritorije, koje su bile rezultat ratnih sukoba. Ona je odgovarala nacionalistima, kolektivnim planerima, etni kim stadima, a nikako pojedincima, gra anima i slobodnim ljudima. Dopusnjena je u sinhroniziranom djelovanju s konceptom *federalizacije* koji se opet svodi na isto ó podjela teritorija BiH prema ratnim šdostignu imaõ i etni kom principu. Konsocijacija je no–ena pevazi enom idejom da je nacionalna drflava smisao ljudske povijesti. Fa–izam i konsocijacija (u jednoj verziji federalizacija) u BiH idu skupa. Zahtjev i tendencija za odvojenim bivstovanjem na jednoj povijesnoj, ekonomskoj, kulturnoj i, –to je najzna ajnije, *državnoj* teritoriji, uz otvoreno nepriznavanje svega drugog i druga ijeg, direktno vodi u fa–isti ku sablast ó jedan vo a, jedan narod, jedan jezik, jedna religija, jedna istina. U doma oj interpretaciji, konsocijacija (konsocijativna demokratija) sasvim doslovno slijedi nacionalisti ki nalog da se svaki pojedinac mora svrstati u neki (šsvojõ) kolektivitet, u neku nacionalnu grupu i da tek tada mođe djelovati. Bez tog svrstavanja u safove svoje nacije on je bezna ajan, nepostoje i i neautenti ni glas neodre enog bi a. On treba da se svrsta i da prestane misliti svojom glavom ó vo e e misliti i odlu ivati u njegovo ime. Preferiranje modela konsocijacije mođe biti shva eno kao znak razo arenja sa postoje im stanjem, ali i kao znak da se ne fleli ukloniti ili umanjiti stravi ne rezultate rata na tlu BiH ó ti rezultati su *realnost* na koju se

³² V. Dedijer/A. Mileti , Ibid., str. XIX (Sli no je uradila vojska Knefevine Srbije za vrijeme Berlinskog kongresa 1878. kada je protjerala veliki broj muslimana iz jufnih dijelova, posebno Albanaca iz reiona Toplice. Ovo je srpska historiografija planski pre– ivala. Dedijer kaffe da je prvi put za ovo uo od Vase ubrilovi a.)

³³ Dovoljno je nabrojati *narode*: Slovenci, Hrvati, Bo–njaci (Muslimani), Srbi, Crnogorci, Albanci, Makedonci, Jevreji, Bugari, Ma ari, Italijani itd. Njihove *religije*: katoli anstvo, pravoslavlje, islam, judaizam. Njihove *jezike*: slovena ki, hrvatski, bosanski, srpski, albanski, makedonski, itd.

neko se jednostavno prikloniti sirovom barbarstvu. Naravno, ne
ati rezultate velikosrpske agresije na BiH.
naestak godina polaze od ožauzetog teritorija na kojem se
od koji treba striktno da se odvoji od drugih etni kih grupa. Taj
šzauzeti teritorijō, s kojeg su protjerani nepofeljni *drugi*, postdejtonskom politi kom metafizikom poku-ava
se nominirati kao šprava realnostō od koje se polazi u budu e djelovanje i koja je mjera u svakom politi ko-
ustavnom planiranju. Svi *drugi* s tog teritorija su pobijeni i protjerani, sva njihova imovina i naslije e je
devastirano, svi tragovi *drugog* na šzauzetoj teritorijiō se detaljno bri-u ó da ne bi bilo traga i da ne bi
podsje ali zlo ince na njihovo zlodjelo. šZauzetaō teritorija je šna-aō (vje na kategorija) i na nju se vrlo brzo
postavljaju na-i simboli (kao znak špobjedeō i kao znak upozorenja drugima da tu nemaju -ta trafiliti) kao
pokazatelji dominacije (krifl na Humu iznad Mostara, pravoslavna crkva u Konjevi polju na imanju Fate
Orlovi , sklonjena dflamija u Bradini itd.). Borba vjerskih objekata i simbola produflava onu krvavu borbu u
kojoj su ginuli ljudi. Etnizacija teritorija je potpuna transformacija prija-njeg stanja šna terenuō, tako da se
vi-e ne moŕe prepoznati pojedine krajeve, gradove i naselja koji su zahva eni šetni komō konstrukcijom
prostora. Iz njih su nestali doju era-nji dominantni objekti i simboli, a pojavili se novi, druga iji i ve i. Sad
izgleda kao da su tu bili od po etka svijeta upravo ovi koje vidimo.

3. Vox populi, vox dei

Dugo su europske metafizike predstavljale ovjeka kao šnebesko bi eō ili nekoga ko je napravljen
prema šboflijem likuō.³⁴ Tako su ljudi pridodali sebi boflanska svojstva i umislili da su doista Bogovi.
Njihova volja je sama volja Bogova. Vox populi, vox dei. S pojavom europskog gra anstva vladavina *volje
naroda* je postala politi ki ideal. Ili, drugim rije ima, volja naroda postala je moderni mit. Kakav je to
populus ija je volja najve a vrijednost? Svuda okolo nas grlati nacionalisti vole da se pozivaju na *volju
naroda* kao osnov legitimiteta i validnosti svojih stavova ó volja naroda kao *pokriće* za politi ke ideje koje su
u osnovi -ovinsti ke i jednumne. Kakva je to volja naroda na koju se pozivaju nacionalisti? To je volja
koju, u ve ini slu ajeva, formira politi ka oligarhija dok vlada pod pojmom neke ideologije i u ime nekog
naroda.³⁵ To je vladavina politi ki šaktivnih i zainteresiranih za vlastō (Hannah Arendt) nad onima koji su
nedovoljno uklju eni, nezainteresirani i liberalni. Na ovom mjestu po inje strah liberala pred dominacijom i
štiranijom ve ineō (Alexis de Tocqueville). Drugim rije ima kazano, uz demokratiju uvijek ide i prijetnja
šda u ime naroda mogu biti ukinute individualne slobode i prava manjina.ō³⁶

Nikada svi lanovi jednog naroda nisu jednoglasni oko neke ideje i stoga je sporno pozivati se na
volju naroda kao op u vrijednost, ono -to je istinsko i ono -to je pravi interes kolektivnog tijela. Tu su ve
bile granice Rousseauovog politi kog u enja prezentiranog u *Emilu* i *Društvenom ugovoru*. Radikalna
demokratija vodi u devijacije demokratskog politi kog djelovanja, pa se onda ekspandiraju politi ke naracije
nacionalista koji se navodno zalafu za šdeliberativnuō demokratiju, dakle, potenciranje diksursa i rasprave
kako bi se odredio javni interes (a ve su njihovi predhodnici napravili zlodjelo na polovini terotorije BiH i
odredili -ta moŕe biti «javni interes») i na osnovu konsenzusa upravljalo dru-tveno djelovanje. Oni ne

³⁴ Sve je to Nietzsche denuncirao pred kraj 19. stolje a i nagovijestio doba novih vrijednosti u kojem se mase iza-le na
pozornicu svjetske povijesti sa svojim «nacionalnim svijestima». Sloterdijk je konstatirao da se pojavila «muzika
vrabaca» koja se uje sa svih strana.

³⁵ Teorije *elitizma* u 19. stolje u, autori kao -to su Pareto, Mosca i Michels, nagla-avaju da vremenom reprezentiranje u
demokratskom sistemu sve vi-e uspostavlja jaz izme u onih koji vr-e vlast i onih koji su birali politi ke predstavnike u
vlast. Zato se s njihove strane razvija ideja ili uvid da je demokratija samo dobar paravan za vladavinu organiziranih
oligarhija, a politi ka reprezentacija samo osigurava jedva ne-to vi-e od puke cirkulacije politi kih vladaju ih elita i
zadovoljavanja formalnih uslova naracije o demokratiji. Stoga je J. Schumpeter odredio demokratsku vlast kao
«natjecanje elita za pravo na vlast» putem izbora.

³⁶ A. Heywood, *Politika*, Clio, Beograd 2004, str. 149.

ludjelima, jer e te pripovijesti poremetiti dostignuti *zaborav* kod vu, umiriti je, uspavati je, ponuditi joj pri u o konsocijaciji, odelima demokratije u ^{TM}vicarskoj i Belgiji (o kojoj se vrlo malo ane zemlje itd.

Volju mofle da reprezentira neko ko ne mora uvijek izraflavati mi-ljenje, shvatanje i fljelje svih gra ana. Ta volja se koristi u asu kad politi ki lideri moraju uraditi ne-to neuobi ajeno, -to ponekad izlazi iz okvira normalnog, ljudskog, civilizacijskog djelovanja. Dana-nje hipostaziranje etnokleriklane demokratije u BiH samo potvr uje da su tobofnje demokrate izrasle iz pre a-njih komunisti kih reflima razvijenih prema sovjetskom modelu ó u dru-tvenoj zbilji sva vlast je u rukama Partije (koja je nekada predstavljala šavanguardia radni ke klaseó). Zato su dana-nji nacionalisti presvu eni, doju era-nji komunisti i politi ki funkcioneri koji su šbriguó oko radni ke klase (proleterijata), revolucije i socijalizma, supstituirali brigom za svoju etniju, etnoteritoriju i religiju. To samo pokazuje da nikada nisu imali ozbiljne politi ke orijentacije izvan uskog etni ko-vjerskog skupa pitanja i posjedovanja š isteó vlasti. Politika se svela na politiku etni kih oligarhija kojima asistiraju sve-tenici i dijelovi me unarodnih interesnih institucija. Sve vi-e, naflalost, postaje vidljivo da je strategija me unarodne zajednice (velikih sila) u BiH ó *etnička*, tj. strategija kojom se svjesno ili nesvjesno, namjerno ili nenamjerno ohrabruje nacionalizam i perpetuira naciopatolo-ko stanje bezna a. Sam Visoki predstavnik je uvar *etničke* podjele zemlje (Deytonskog mirovnog sporazuma), a svaki od njih pripovijeda o demokratiji, europskim principima i ljudskim pravima, tako da to uvijek li i na shizofrenu naraciju.

Tako se u mnogo godina poslije Dejtonskog mirovnog sporazuma kazuje da je mirovni sporazum dobar, bar za nastavlja e karadfli ev-tine u BiH, samo zato -to u njemu pi-e da postoji RS, ostalo nikoga ne interesuje ó naprimjer, povratak izbjeglica na njihove prijeratne adrese! Ali, injenica je da su *silom* osvojene teritorija u BiH preimenovane u RS u suprotnosti s me unarodnim pravnim normama. To nikada ne smijemo smetnuti s uma. Niko nije pitao gra ane i narode (prije svega Bo-njake i Hrvate, kao i probosanske Srbe) da li pristaju na to da se dio njihove drflave Bosne i Hercegovine (me unarodno priznata Republika Bosna i Hercegovina) zove ili imenuje RS. U tom pogledu BiH ne bi smjela biti nikakav izuzetak od me unarodnih kriterija i pravi nosti. Dejtonskim sporazumom je negirana Republika BiH i njen Ustav ó zato je danas nemoralno govoriti o šustavnim reformamaó kao da se ni-ta nije desilo i kao da BiH prvi put po inje svoj flivot poslije 1995. godine. To je osnovni faktor destabilizacije i nemira s jedne ili s druge strane etnonacionalne napetosti koja odgovora globalnim transnacionalnim vlasnicima kapitala, me unarodnoj zajednici koja ponovo na Balkanu demokratizira divljake i lokalnim tajkunima koji love u mutnom. U svemu tome strada šna-narodó, taj šna-naivni narodó koji daje povjerenje šna-im ljudimaó da vladaju, taj šdivni narodó koji u dimu šnacionalnog pitanjaó postade sirota masa bez budu nosti.

Neprestano se name e jedno uznemiravaju e pitanje, zbog kojeg ne moflemo krenuti naprijed. Ono glasi ovako: *gdje je bila volja Bošnjaka i Hrvata (kao narodā koji također imaju „svoju volju“ i pravo) kad su ih ubijali, protjerivali i izbrisali s lica zemlje koje se danas imenuje RS?* Ko je pitao te ljude ho e li biti pobijeni, popaljeni ili raseljeni? Da li je srpski silovatelj po-tovao volju i dostojanstvo neduflnih flena? Da li je tu neko isticao konsenzus? Gdje su danas Bo-njaci iz Trebinja, Gacka, Bile e, Nevesinja, Fo e, Rudog, ajni a, Vi-egrada, Rogatice, Bratunca, Zvornika, Srebrenice, flepe, Han-Pijeska, Vlasenice, Bijeljine, Doboja, Tesli a, Banjaluke, Prijedora (itd.), odnosno gdje su Hrvati iz gradova i mjesta Posavine i

³⁷ Ovdje imamo pozitivan odnos prema *deliberativnoj* demokratiji, jer je ona za liberalizam (individualizam) neophodna kao potenciranje potrebe za diskursom, dijalogom i razmi-ljanjem da bi se odredio javni interes. Stoga je za demokratiju vaflno da ljudi u jednom demokratskom dru-tvu zadrflle svoje individualno mi-ljenje o brojnim pitanjima, a ne da mehani ki prihvataju (ili slijede) glasove i mi-ljenja ve ine -to bi vodilo unifikaciji jednog dru-tva. U BiH nacionalisti vole da se pozivaju na dogovor, razgovor i zajedni ko odlu ivanje (bez obzira -to ne znaju da su tog asa na tragu deliberacije), ali im se dotaknu šneupitnaó pitanja onda vi-e nema dijaloga, razmi-ljanja i zajedni kog dono-enja odluka.

enađ u *posjed* RS?³⁸ Da li bi neko od gra ana Europe ili USA ma i Hrvatima u BiH ó da se pomire i prihvate kao *normalno* sve evih izvri-laca-ubica? Ne postoji nikakva volja na svijetu koja to i koja to mođe *sakriti*, naime, da je RS nastala na *masovnim grobnicama* nesrpskih gra ana (Bo-njaka i Hrvata) Bosne i Hercegovine. Ovdje po inje politi ko i moralno pitanje odnosa Europe prema BiH koje je odu uju e za europsku, a ne samo za bosansku budu nost.³⁹ Pitanje je -ta zna i uvanje Daytonskog sporazuma za budu nost Bosne i Hercegovine u asu kad ona treba biti djelatan dio europskog svijeta?

Bosanska nesre a je u kontekstu modernog svijeta i u njemu se mora uvijek posmatrati. Globalnom šodgovarađ lokalna primitivnost (zaostalost, nerazvijenost, neobrazovanost, lokalizam, provincijalizam), jer onda šmorađ da je ukroti, zaustavi i dovede u poredak šdemokratskog svijetađ i šliberalnihđ vrijednosti gra ana slobodnog svijeta. U tom smislu je razumljiva prikrivena dijalektika u kojoj je lokalni kabadahija špotrebanđ me unarodnoj zajednici u BiH. Nadnacionalna/globalna mo ili sistem mo i treba provincijalne primitivce kojima e nametati sankcije ó ona ih treba kao prate u pojavu sopstvenog djelovanja i perpetuiru ih kao pomo no sredstvo svojih operacija. Ali, samo Srbi mogu spoznati odgovor o vlastitoj volji ili odgovor na pitanje -ta je to švolja narodađ. Na tom tragu bio je Radomir Konstantinovi s kriti kim interpretiranjem duha palana ke filozofije...⁴⁰

4. Nekažnjeni zločin i svjesna perverzija

Na prijelomu 20. i 21. stolje a u Bosni, nacionalisti su se digli da sru-e svaku mogu nost normalnog zajedni kog flivota. Sa svih strana pristiflu upute i savjeti Bo-njacima (i djelom Hrvatima) da se pomire sa sudbinom i ratom stvorenim *stanjem* u Bosni, da napokon prihvate šrealnost na terenuđ i da prestanu buncati u idealisti kom magnovenju.⁴¹ Za Bo-njake to zna i da se špomiređ s genocidom i ireverzibilno- u bosanskog na ina egzistencije prije agresije, s nemogu no- u povratka stotina hiljada Bo-njaka u mjesta iz kojih su protjerani i s neispunjenjem pravde nad zlo incima. Fatalisti ki ih udaraju u glavu frazama o nemogu nosti preokreta, o nepreokretljivosti/nepreobratljivosti postoje eg uflasa, o nepovratnosti i neponovljivosti normalne Bosne. Sve to zna i, tako er, da se pomire s zahtjevom za federalizaciju zemlje po kojem e u Bosni biti definirane òetni ke teritorijeđ (federalne jedinice) kao ratni plijen. Bo-njaci treba da zaborave Srebrenicu, Vi-egrad, Rogaticu, Fo u, ajni e, Rudo, Nevesinje, Gacko, Vlasenicu, Bratunac,

³⁸ U dana-njoj BiH na djelu je jedan podmetnuta šistinađ, naime, da je entitet RS ekskluzivno vlasni-tvo srpskog naroda ili vje na etni ka teritorija srpskog naroda, -to ne proizilazi ni iz jednog ozbiljnog pravnog dokumenta, sporazuma ili odluke, niti iz historije. Ono -to bi neki pojedinci fljeljeli nije op eprihva eno ak ni Ustavom RS (Prvi lan Ustava RS pominje Srbe, Bo-njake, Hrvate, dakle, sva tri naroda).

³⁹ Sve dok bude postojala RS prati e je stravi na sjena *zlodjela (genocida)* koje se poku-ava ozvani iti ili na koju se drugi poku-avaju prisiliti da ga prihvate kao ne-to normalno. Ona ne mođe pobje i toj mra noj sjeni pro-losti, jer ne mođe izmjeniti pro-lost i ono -to se dogodilo u njoj. Zlo in se ni im ne mođe u initi smislenim, niti se mođe izbrisati kao da nikada nije bio. Ali se ne mođe ni relativizirati, ignorirati i ismijavati. flivjeti u šmasovnoj grobniciđ zna i flivjeti sa zlo inom u istoj sobi gdje se vlastita djeca igraju ili gdje su se nekada igrala ne ija druga djeca, ubijena samo zato -to su imala druga ije ime. Zato RS nikada ne e biti *normalan* (niti bolji) dio drflave Bosne i Hercegovine, jer je njezino *rođenje u zlodjelu* protiv nesrpskog stanovni-tva BiH. Na tu tvorevinu zasigurno ne bi pristao ni jedan razuman i moralan gra anin.

⁴⁰ Nafalost, ni Srbi ni Bo-njaci vi-e ne raspoznaju svoje najbolje umove (likove, zastave), one zbog kojih bi se me u drugim narodima svijeta trebali osje ati ponosnim i vafnim, nego se zanose i obmanjuju da su bitne injenice *povijesti*, koju kroje palana ko-kasablijske kreature kao jedinu validnu, upravo te njihove epske naracije i historiografske mitologije.

⁴¹ Na to ih posebno nagovaraju konsocijativci i federalisti, koji se slafu u etnoklerikalnom razdjeljivanju bh zemlje. Tako, naprimjer, ispada da je cijelo ajni e ili Fo a, Gacko ili Nevesinje *srpska zemlja*. Ili pak da postoje oduvijek date teritorije ovog ili onog naroda u BiH. Bez obzira na tu balkansku, šselja kuđ metafiziku zemlje, to nije istina, ak ni poslije agresije i genocida nad Bo-njacima u tim krajevima. Zato -to su Bo-njaci imali brojna imanja u tim krajevima i danas ih imaju, ne mođe se te krajeve ozna avati srpskim ili ih ura unavati u neku «srpsku zemlju».

er, Derventu, Bosanski ^{TM}amac i druga mjesta njihovog stradanja, s
kao da ih nikada i nije bilo. Danas ta mjesta zjape srpskom
olikom u kojem se otkopavaju masovne grobnice nedufernih
u i iseliti u Australiju, dakle, daleko da se ni slu ajno ne bi vratili
na zemlju svojih pradjedova. A svi Srbi bi trebali samo razmi-ljati o Velikoj Srbiji i ubijati druge u njezino
ime, da bi flivjeli u jednoj drflavi. Pomiriti se s šstanjem na terenuõ je vrhunski zahtjev realpoliti kih
monstruma oko nas koji su dostigli potrebnu operativnu mo nad dijelom BiH. Oni ho e da kaflu da je sve
uzalud, da je nemogu e izbjavljenje iz velikosrpskog šzagrljajaõ i da jednostavno treba pasti u nesvjest.
šRealnost na terenuõ kazuje o prisustvu nacio-fa-izma, velikosrpskog fa-izma na po etku dvadeset i prvog
stolje a, koji se name e gra anima i narodima kao šnormalnoõ stanju duha.

Da li je potrebno pristajanje na situaciju koja je nametnuta ratom? Nije i nema opravdanja za
pristajanje! Zato -to je BiH u ratnom vihoru, koji je potaknut iz Srbije, raskomadana na etni ke teritorije i
pretvorena u zemlju aparthejda za njezine gra ane. Da su Srbi 1941.-1945. godine pristali na stanje na
terenu, onda bi ih i danas strijeljao neki strelja ki vod nacista u Kragujevcu ili u Beogradu. Zato je danas
jedna od vafnih probosanskih linija borba za *ublažavanje i otklanjanje posljedica genocida i velikosrpskih
zločina*, da bi se približilo prijeratnom kvalitetu bosanskohercegova kog flivota. Ta ideja e se, naravno,
opstruirati svim velikosrpskim sredstvima koja se primjenjuju ve odavno spram Bo-njaka, Albanaca i
Hrvata. Ali, velikosrpska politika vi-e ne može otkinuti ni jedan dio drflavne teritorije BiH i pripojiti je nekoj
velikoj srpskoj drflavi. Velikosrpski program je ratom 1992.-1995. na tlu BiH ostvario šposjedõ tako -to je s
pola teritorije drflave BiH relegirao i uni-tio sve nesrpsko stanovni-tvo. Zato je neminovno ozna avanje RS
kao genocidne tvorevine i djela srpskog fa-izma od strane flrtava.⁴² Osloba anje od te genocidne tvorevine je
ljudsko pravo Bo-njaka i Hrvata.

Negiranje genocida od strane velikosrpskih nacionalista, ostavlja otvorenom mogu nost za njegov
nastavak. Velikosrpska politika ve odavno genocidno djeluje spram Bo-njaka i drugih nesrpskih naroda na
ovom podru ju Balkana. Djeluju i tako od po etaka 19. stolje a ona jo- nikada u povijesti *nije bila
sankcionirana* za monstruoze pokolje nad muslimanima Bosne, Sandflaka i Kosova. Ona smatra
šnormalnimõ ubijanje i klanje muslimana po Balkanu, gotovo pa «svetom obavezom». F. Kar i je,
elaboriraju i problem šisto nog pitanjaõ, naglasio da je koncept š i- enjaõ teritorije Balkana od špreostalog
muslimanskog stanovni-tva nastavio da flivi u ideologijama balkanskih nacionalisti kih elita i svijesti
njihovih sljedbenika i nakon definitivnog odstupanja Osmanlija sa ovog podru ja 1912. godine i svo enja
muslimana na status manjina.õ⁴³ Njima je bilo dozvoljeno ili iseljavanje ili švra anje u pradedovsku veruõ,
ina e su gubili flivote i imanja.⁴⁴ Moglo bi se re i da su u ratu protiv Bosne 1992.õ1995. Bo-njaci uspjeli da
se *suprotstave* velikosrpskom poduhvatu i zaustave ga. Naravno, uz visoku cijenu u ljudskim flrtvama.
Razorena i entitetski podijeljena zemlja, zastarjela tehnologija, nau ni sistem pred kolapsom, slaba

⁴² Na djelu su, naflalost, planske i ciljane iritacije bo-nja kih flrtava, svjesno pozlje ivanje podrinjskih Bo-njaka
mizernim izjavama, negacija BiH i raspirivanje mrflnje. Glavni velikosrpski (beogradski strate-ki) cilj je da nikada ne
do e do prijateljstva i pomirenja izme u Bo-njaka i Srba (Srba i Hrvata) u Bosni i Hercegovini ó to vjerovatno redovno
savjetuju *šaptaçi* iz Beograda operativcima na terenu Bosne. Dodik i beogradski -apta i bi najvi-e voljeli kad bi
bo-nja ki intelektualci i politi ari, bo-nja ki i hrvatski narod u cjelini, pristali na karadffi ev-tinu ó šnemogu e je flivjeti
zajednoõ. Dodik je tu da poku-a zavr-iti ono -to su zapo eli Milo-evi i Karadffi , bez obzira -to se on javno šodri eõ
njihovih politi kih opcija i *velikosrpskog divljaštva i barbarizma* po Bosni. On je samo uvar rezultata genocida ili djela
zlo ina nad narodom Bosne i Hercegovine.

⁴³ Fikert Kar i , «Istočno pitanje»: *paradigma za historiju muslimana Balkana u XX vijeku*, u: F. Kar i (priredio),
Muslimani Balkana: Istočno pitanja u XX vijeku, Behram-begova medresa, Tuzla 2001, str. 23.

⁴⁴ O velikom i tragi nom procesu iseljavanja Bo-njaka u Tursku posebno je zna ajan rad Safeta Bandflavi a *Iseljavanje
Bošnjaka u Tursku* (Institut za istraflivanje zlo ina protiv ovje nosti i me unarodnog prava, Sarajevo, 2006.). Na
preko 760 stranica Bandflavi obuhvata svu ljudsku nesre u Bo-njaka u XIX i XX stolje u koje su iskorjenjivali srpski i
crnogorski etnici.

na putevima i prugama. Dayton je rekao: *zemlja bez pobjednika!* To je njegov entiteta svoju politiku formu i smisao političkog djelovanja. Partije koje insistiraju na svim vrstama podjela, odijeljenosti i nacionalisti koji isključivo. Ponekad se to zove štedemokratska politička igra, a zapravo radi se o bezobrazluku, primitivnosti i izopćenosti iza koje stoji nazadna etnocentrična ideologija i nemoralno politiziranje društvenog života.⁴⁵ Pravo iskustvenje za mlade demokratske sisteme je sadržano u činjenici da se i primitivci moraju pojaviti i odigrati svoju ulogu. Sav bolesni primitivizam političkih djelatnika najotitiji je na primjeru odnosa prema presudi za genocid u Srebrenici. Ali, šladnokrvno relativiziraju i odnošenje nije sluajno ili iz neznanja, to je *sračunata* pervertiranost i minimiziranje izvedenih srpskih zločina u istojnoj BiH, od kojih je Srebrenica samo dio.⁴⁶ Pored toga što su bosnjački unesrećnici nezadovoljni i zburnjeni, izricanjem presude Suda u Hagu najviše su pogođeni nastavlja i i uvari lika i šdjela R. Karadžića s bosanske strane Drine, dakle i oni što se danas kunu u RS i kriju iza priča o demokratiji i volji naroda. Oni su već odavno marionete beogradskih planera velikosrpskog uflasa za sve one koji su na južnoslavenskom području drugačijeg vjerskog i etničkog određenja! Oni su sšvjesni da je *nužna* promjena ratom nametnute podjele BiH na dva entiteta. Oni u *Presudi* prepoznaju i naglašavaju samo ono što im odgovara. Kažu da je RS nastala šdavno kao izraz *volje srpskog naroda*, te da je ova haška presuda samo još više potvrđuje! No, bez obzira na sadržaj *Presude*, ne treba biti naivan o srpska vladajuća politika s *one strane* Drine nije pokazala nikakve znakove katarze deset godina poslije rata i čini se da nema stida za učinjeno u ratnim godinama.⁴⁷

Danas je vidljivo da je iza šsrpske *volje* ostao stravičan zločin nad Bošnjacima i Hrvatima, genocid u rejonu Srebrenice (općine oko Srebrenice: Bratunac, Vlasenica, Višegrad, Rogatica, Han-Pijesak, Milići, Zvornik...), krajičkih općina (prije svega Prijedor i dolina Sane) i gornjepodrinjskih gradova u kojima su Bošnjaci 1992-1995. iskorišteni i danas ih tamo nema (Foča, Ajdunovići). Ta velikosrpska švolja, me utim, nije podržala većinu ili volju većine građana BiH na referendumu 1992. godine na osnovu kojeg je slijedilo međunarodno priznanje države BiH. Srpska vojska i politika su 1992. godine silom pogazile međunarodno priznatu državu Republiku Bosnu i Hercegovinu i okupirali veliki dio njezine teritorije, ubijaju i, progone i i zatiru i svaki trag nesrpskom stanovništvu na tim teritorijama. Velikosrpska volja se podigla protiv 63% glasova za samostalnu BiH, državu ravnopravnih naroda i građana, samo zato što je postojao Milošević i

⁴⁵ Ono što je *ratom stečeno* ne može se u miru razumno i moralno odbraniti i opravdati, bez obzira na sve moguće pokušaje iznalaznja validnog manevarskog prostora za legalizaciju, legitimizaciju i prizivanje šautoriteta. Iz pokušaja (političkih/pravnih/diplomatskih itd.) opravdanja zlodjela proizlazi najmračnija pervertiranost savremenog doba. Opasnost je što ona može da se lomi preko Bošnjaka, pa onda preko drugih naroda u BiH.

⁴⁶ Nojevska guranje glave u pijesak od strane odgovornih u entitetu RS pokazuje do kojeg nivoa razrušenosti i osmišljenje *ignorancije* ide jedna palanka politička orijentacija koja svoj nacizam zove imenom demokratije. To je nemoral koji je racionalno zasnovan o to je politika nemorala, odnosno to je kultura nemorala u čijem središtu ordiniraju *laž* i *zločin*. Ubijati uvijek i praviti se naivnim kao da se o tome nema pojma. Ubijati uvijek i useliti se u njegovu kuću o pa onda u njoj šživjeti. Ubijati hiljade ljudi i utiti o tome ošne znati gdje su masovne grobnice i ško je to sve uradio. Sam nemoral postao je sadržaj političke kulture kao organiziranog ludila.

⁴⁷ Milošević ev reffim je napravio RS na putu pravljenja Velike Srbije i svi to znaju od Moskve do Londona i Pariza. Svi znaju, također, da sve vlade u Srbiji poslije Miloševića ljuljaju to monstruozno, genocidno do kao jedini *ratni plijen* poslije nekoliko izgubljenih ratova na prostoru bivše Jugoslavije. I sve te one (te srbijanske vlade) poslije igrati na kartu Kosova o škad može Kosovo, onda može i RS! Zbog toga je opravdana zabrinutost bosanskih stradalnika i šteno iskustvo koje nam kazuje: sve dok postoji RS postojala *opravdanje* Miloševićeve politike i ratova koje je vodio na teritoriji bivše Jugoslavije protiv Slovenaca, Hrvata, Bošnjaka i Albanaca. Samo, Bošnjaci i Hrvati, u zadnje vrijeme, sve jasnije i glasnije ponavljaju da ne mogu dozvoliti da se mrtvi Milošević i njegovi flivi nasljednici namire na njihov račun i da ostvare fašističke, bolesne, velikosrpsko-ekspanzionističke ambicije na tlu države BiH. Po elo je sa zahtjevima za poseban status Srebrenice. Pored tog grada-stradalnika, mjesta najvećeg uflasa na kraju 20. stoljeća, tu su desetine gradova i sela (u kojima su Bošnjaci i Hrvati živjeli stotinama godina kao švećinaci) koje su velikosrpski nacionalisti i fašisti *uplanili* u švekovni srpski posed o *ove strane* Drine. Zato se danas od strane velikosrpskih političara Hrvatima švelikodušno nudi treći entitet na prostoru Federacije BiH kao osnov legitimiranja RS.

reflim koji se odlučio za stvaranje Velike Srbije pod parolom «svi
a bila je samo jedno ó ostali pod zemljom ili u izbjeglištvu. U njoj
okolnih zemalja pod vlast srpske države. Iza te volje ostala je RS ó
i preobratila u monoetničku državu na 49 % teritorije BiH, tj.
š istaó srpska teritorija kao rezultat sile i zločina. Ono –to ovdje trebamo imati u vidu, a direktno se odnosi
na interes i budućnost BiH, jeste činjenica da *međunarodno pravo ne priznaje rezultate sile*. Ali, ta
velikosrpska volja ne priznaje i ne poštuje nikoga (ni Bošnjake, ni Albance, ni Hrvate, ni Crnogorce, ni
Majare); ona je isključiva, sileđivska i primitivna; ona je nemoralna, anticivilizacijska i perverzna, jer sad
trafi od onih koje je ubijala i poništavala da se ponajaju kao da ništa nije bilo, da je se prizna i da se sve
zaboravi (do nekog novog izljeva ludila). Ona, ta velikosrpska švoljaó, je šnesretnaó jer višeno na Balkanu
ne fleli s Srbijom flivjeti u jednoj državnoj zajednici ó to ipak ne zna i da su svi Srbi etnici, zloinci ili
ubice. Srbi, kao i ostali narodi na svijetu, imaju probleme sa svojim *političkim režimima* i *političkim
orijentacijama*, s primitivcima koji zauzmu vlast i koji odmah krenu u epsko-guslarske osvete šTurcima i
Vatikanuó, u stvaranje svete srpske države, velike Srbije ili neeglišnog na osnovama velikosrpske
ideologije, kao da višeno ne postoji na ovome svijetu i kao da se mođe pobiti sve Bošnjake, Hrvate ili
Albance i na ruševinama njihovih kuća (na njihovim kostima i grobovima) zidati monstruozno zdanje srpske
države. To je ipak patologija na početku XXI stoljeća! Srbi višeno ne mogu igrati ulogu Pijemonta me u
južnim Slavenima. Srbi višeno ne mogu poništavati druge narode na Balkanu. Srbi višeno ne smiju ratovati protiv
drugih naroda na Balkanu. I najzad, (veliki) Srbi, velikosrpski političari i intelektualci, tzv. srpska elita, su na
kraju svega ostali sami sa svojim mitovima kojih se nisu oslobodili, a srpskom narodu treba samo
prosvjetiteljstvo i mir.

Danas je srpska politička orijentacija u BiH svedena uglavnom na nastavljanje *poslova* (i još
ponešto) haókog optuđenika Karadžića, koji se šjuna kió skriva all around the world. Velikosrpski
nacionalisti s ove strane Drine, borci za štrajnuó RS koji sebe predstavljaju kao demokrate, znaju ta nošta je
na djelu, bez obzira koliko se pretvarali da upravo oni nemaju ništa s zločinima koje je šneko drugió po
inio u ime srpstva i ostalih mitova.⁴⁸ Trenutna velikosrpska politika ne donosi ništa novo i kvalitetno ó sve –to
nudi i radi vešmošli i vidjeli, dakle, *ništa novo i ništa mudro*; ona je samo ponavljanje (repetiranje
poznatog) da šsrpskió narod ne priznaje nikoga i ništa osim sebe samog, ali u odnosu na Karadžića 1992. ona
višeno nema mođu Jugoslavensku armiju i Miloševićev refim iza leća, nema švolju za ratovanjemó, nema
puno mogući izbora jer sve se svelo na šili ovako ili nikakoó. A to, priznajemo, nije velika politička
imaginacija i djelatnost. Bosanski Srbi su na taj način postali ahistorijski *zatočenici* projekta koji se višeno
mođe ostvariti na tlu države BiH. Bosansko-srpski politički predstavnici ponavljaju vešdugo samo ono –to
im beogradski sufleri planski doaptavaju; tako oni koriste jedan dio države BiH za beogradske političke
interese ó zato imamo plansko perpetuiranje krize državnih institucija i onemogućavanje bilo kakvog
pozitivnog pomaka naprijed bosansko-hercegovačke države. Moglo bi se reći da je smisao političke
djelatnosti predstavnika iz RS da se pokuša *zakočiti* razvitak BiH i zalediti postojeće stanje u saradnji s
ostalim etnokonfesionalnim političkim elitama ó to je strateški cilj beogradske (srbijanske) politike. Na taj
način srpski narod u BiH pristaje na ulogu koja mu je dodijeljena iz Beograda, naime, na to da bosanski Srbi
treba da budu samo graničari i topovsko meso velikih planera zla iz beogradskih instituta smrti.

Srpska politika u BiH kakvu danas predstavljaju politički predstavnici iz RS, naflalost, još *vjeruje* da
mođe napraviti šsrpsku državuó u BiH. Ali, ona kao da *ne zna* da se s tim ne slađu Bošnjaci i Hrvati. Ili se
pravi da to ne zna i da je to ne interesuje? Entitet RS nije srpski ó to je ustavna činjenica. Ustav je jasan ó RS
je entitet u sklopu BiH, a u njemu flive Bošnjaci, Srbi, Hrvati i ostali. Stoga tim dijelom BiH ne mogu

⁴⁸ Oni jako dobro znaju šta je sve naslijedeno s entitetom RS koji je utemeljio Karadžić i njegovi saradnici uz svesrdnu
podršku Miloševića i njegovog refima. Niko ne vjeruje da je Dodik (i njegova *srpska policija*) ikada ozbiljno i pomislio
da uhiti Karadžića i Mladića ó a to mu je jedan od glavnih poslova i obaveza. Niko pak višeno ne sumnja u to da Dodik
nema nikakve veze s demokratijom i savremenim civiliziranim formama djelovanja.

...muto. No, srpski političari iz RS jako dobro *znaju* da je stravičnim
narod iz Podrinja gdje je bio veoma u odnosu na srpski narod
Rogatica, Foča, Srebrenica...). Zbog toga nemaju nikakvo pravo i
BiH kao špekulativnom srpskom teritorijom ili ratnom stečevinom u
velikosrpskim kalkulacijama kako to podrazumijeva M. Ekmečić. Zanimljivo je i to
destabilizaciju regiona, pri čemu glupe priče o referendumu i prizivati novi ratni sukob. Dejtonska podjela BiH
nije Boflija odluka, niti je smisao zajedničke budućnosti građana i naroda BiH!⁴⁹

Na kraju

Perspektiva Bosne i Hercegovine je u Europskoj uniji. Zato je zadržavanje BiH izvan EU, u
krvavom balkanskom mraku, posljednja faza velikosrpskog ekspanzionizma. Danas vidimo da je nerazumni
velikosrpski projekt glavna prepreka na putu BiH u EU kao zajednicu naroda koji žive u miru i saradnji.
Rezultat velikosrpskog rata protiv BiH jeste RS što o tome se mora govoriti jasno i precizno. To nije sveta
krava u koju se ne smije gledati.

Nama se neminovno nameće pitanje o smislu velikosrpskih ratovanja sa prvim susjedima, sa
dojunaškim zemljacima i građanima iste države, sa starom braćom slavenskom. Kakav je to velikosrpski
egoistički projekt okupiranja i otimanja tuzemnih gradova i teritorija. Je li to samo refleks malog balkanskog
patuljka koji oponaša velike imperijalne sile ili je to naivna funkcionalizacija jednog naroda i njegove kulture u
ovom dijelu Europe? Naravno, ovdje se sami srpski znanstvenici morati dati relevantan odgovor. Sve drugo
bi bilo neukusno, ali do tog časa valja biti oprezan. Ono što ne smijemo nikako zanemariti jeste
besmisao ratova među južnoslovenskim narodima, apsolutni besmisao i uzaludnost koji nam nisu donijeli
ništa dobro na kraju dvadesetog stoljeća. Balkanski sinovi su opet ginuli u besmislu svojih mitova,
ideologija, religijskih mušketirskih i bezobzirnih vojaka. Niko ozbiljan ne vjeruje da je moguće argumentirati da su
ratovi nekome donijeli nešto dobro što izuzev ratnim profiterima što mnogo je više onih koji su oštećeni i
nepovratno unazađeni. Ne vidim ni jedan valjan ideal zbog kojeg je vrijedilo ubiti sto stotine hiljada
Bosnjaka, sto hiljada Hrvata ili sto hiljada Srba. Onaj ko ima taj ideal ili neku tome sličnu ideju zasigurno je
bolesni nacionalista, patološki poremećen tip i ubica. Isto tako, onaj ko danas non-alatno preskače preko
hiljada firtava kao da se ništa nije dogodilo, insistiraju i na zaboravu, ponovo priprema stanje u kojem se
neka divlja grupa nacionalista da povede istrebljivački rat. Zato nam je potreban oprez i hladna glava, bez
mitologije, šablonne slavne historije i tajnih nebeskih proricanja, kao i nova kultura bez rasizma (cvijet evskog
tipa).

Dakle,

- novi Ustav BiH mora izričito naglasiti da u državnom prostoru Bosne i Hercegovine ne može biti
ekskluzivnih etničkih teritorija, kojima bi pojedini šljideri učinjivali cjelinu države, te manipulirali i prijetili
njihovim otuđivanjem od BiH. To znači da nijedan dio BiH ne može biti izdvojen kao ekskluzivna teritorija
jednog od bosanskohercegovačkih naroda. Već je cijela BiH teritorija svijeta koji u njoj žive što to bi bio zdrav
bosanski nacionalizam ili ono što je ambasador Schmunk mislio kada je govorio o bosanskoj naciji kao
državnosti. Ili što to je ono što je riječio ZAVNOBIH (i AVNOJ) 1943. godine.

- revizija prošlosti prema potrebama nacionalnih projekata i vojaka dovodi do novih sukobljenih
povijesnih predanja među južnoslavenskim narodima. Uz to ide rehabilitacija poraženih ideologija i politika
iz Drugog svjetskog rata što etnici i ustaše *postadoše* antifašisti, što dovodi do diskreditiranja i
obesmišljavanja *antifašizma* u zadnjih petnaest godina. To nije pošlo slušajno. Nacionalistički diskurs kao

⁴⁹ Dakle, ako smo još ljudska bića, u RS se treba prstom pokazati kao na djelo genocida i zločina. To djelo je *poniženje*
za Srbe, Bosnjake, Hrvate i međunarodnu zajednicu, jer svi znamo kako je nastajalo. Presudom *Međunarodnog suda*
pravde u Hagu je naglašeno da je u Srebrenici počinjen genocid! Napravili su ga štetemeljiteljima tog entiteta. To nikako
i nikada ne smijemo zaboraviti.

nacionalizma ostvari svoj naum.

- na bosanskohercegova koj kulturno-politi koj sceni mra njaci nastoje da *antifašizam učine suvišnim* i da *fašističko-nacionalističku ideologiju i sistem života instaliraju u BiH kao prirodno stanje*. O ito je da e uvari lika i djela R. Karadfi a morati zapadati u sve rigidnije nacionalisti ke modele obja-njenja i razumijevanja politi kog sistema BiH. Bi e im sve tefe i tefe na i valjanu demokratsku argumentaciju za o uvanje genocidne i zlo ina ke tvorevine RS. Bo-njacima (i Hrvatima naravno) *smeta* RS, a ne srpski narod, jer je RS izraz i rezultat velikosrpskog fa-izma, zlo ina genocida i nepravde. Ne mogu velikosrpski mitomani i nacionalisti na po etku 21. stolje a praviti svoju etni ku teritoriju na prostoru me unarodno priznate drflave tako -to e pobiti, silovati, rastjerati sve druge i s lica zemlje izbrisati svaki trag njihovog vi-evjekovnog prisustva, naprimjer, u Fo i, Vi-egradu, Rogatici, Zvorniku, Doboju ili Banjaluci, Derventi i Bosanskom TAmcu. Velikosrpski mitomani vide RS kao nastavak, kontinuirani dogo aj u nizu dogo aja koji se po inju odvijati 1804. godine na Adi-Kale, na Dunavu (tzv. buna na dahije).

- na djelu je poku-aj da se svi uvjere da je BiH jedino mogu a kao *mehanička kompozicija „etničkih teritorija“ (bošnjačkih, srpskih, hrvatskih)*. U tom slu aju velikosrpski planeri su na gubitku jer e morati vratiti desetine gradova i naselja koja su ratnim zlodjelima o istili od ve inskih Bo-njaka ili Hrvata. O ito je da politi ari iz RS ne flele na taj na in šfederaliziratiō BiH. Oni ne vra aju ratni plijen ó RS je jedna šnedjeljiva, samostalna i vje na/trajna federalna jedinica/kategorijaō.

- politi ari iz RS „*igraju*“ za Srbiju time -to na sve mogu e na ine ko e i razvaljuju sistem BiH (politi ki, ekonomski, kulturni, socijalni...). Ko danas zna za ve u perverziju u Evropi? Oni zato esto prkose zdravom razumu i obi noj ljudskoj pameti. Zato se tako er ponekad pona-aju kao da su pali s Marsa. Zato poku-avaju nametnuti predstavu da je RS šdrflavaō, da njena tjela i institucije funkcioniraju poput svake drflave na svijetu. Poku-aj politi ara iz RS da proizvedu *narativ o RS kao nečemu normalnom i prirodnom u BiH* djeluje sablasno. To ne mofle ak ni M. Ekme i sa svom monstrozno hladnom historiografskom ahistori no-u, niti N. Kecmanovi svojim sufliranjem operativcima-politi arima u entitetu RS. Svima je jasno pak da je RS glavni izvor svih problema i napetosti u regionu, RS koja je nastala divlja kim zlodjelima i nepriznavanjem BiH kao me unarodno priznate drflave. RS nije nastala iz pjesme na teferi u u -umarku Romanije ó ona je nastala zlo inom nad nesrpskim gra anima BiH uz pomo JA i drflave Srbije. Poku-aj da se *promijeni image RS* nije nimalo naivan poku-aj. Sinhronizirana i grlata odbrana tekovina R. Karadfi a, te pozivanje na švolju narodaō i pla anje lobisti kim kompanijama u SAD da za interes RS podmi uju po svijetu, pokazuju da se ne odustaje od supersrpstva i velikosrpskog plana od strane politi ara iz RS.

- politi ari u oba bosanskohercegova ka entiteta vole da koriste šsvoj narodō ili šsvoje bira eō, pa se esto ponavlja ta magi na sintagma *volja naroda* kao *deus ex machina* u svim bezizlaznim situacijama. No, oni ne priznaju volju drugih naroda ó samo šsvetu volju svoga narodaō. I *dejtonski mirovni paket* kao da ga je sam Bog napisao ó a samo zato -to se u njemu pominje RS. Politici ari iz RS jasno i nedvosmisleno poru uju da ih u perspektivi ne interesuje Bosna i Hercegovina. Bo-njaci pak ne pristaju da na dijelovima BiH, gdje su stolje ima flivjeli i bili ve ina, ubudu e vladaju oni koji su ih ubijali i progonili. Tako isto ekskluzivno ime za teritoriju BiH vodi u veliku opasnost u budu nosti kada e se pojaviti novi nacionalisti i fa-isti s zahtjevima da se otkine taj dio drflave kao navodno švjekovna srpska zemljaō.

Literatura

- Ali i , Ahmed S. (1996): *Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo.
- Banac, Ivo (1995): *Nacionalno pitanje u Jugoslaviji*, Durieux, Zagreb.
- Bandflovi , Safet (2007): *Iseljavanje Bošnjaka u Tursku*, Sarajevo
- Dedijer, Vladimir / Mileti , Anton (1990): *Genocid nad Muslimanima 1941-1945. Zbornik dokumenata i svjedočenja*, Svjetlost, Sarajevo.
- Heywood, Andrew (2004): *Politika*, Clio, Beograd.
- Glenny, Misha (1999): *The Balkans. Nationalism, War and the Great Powers*, Granta Books, London

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ns. *Eighteenth and nineteenth Centuries*, Cambridge University Press,

ina: «Istočno pitanje» u XX vijeku , Behram-begova medresa, Tuzla.

The Ethnic Cleansing of Ottoman Muslims 1821 – 1922, The Darwin

Redfi , Enver (2005): *Historijski pogledi na vjerske i nacionalne odnose u Bosni i Hercegovini*, Svjetlost, Sarajevo.

Redfi , Enver (2000): *Sto godina muslimanske politike. U tezama i kontraverzama istorijske nauke*, ANUBIH, Institut za istoriju, Sarajevo.

Istorijske pretpostavke Republike Bosne i Hercegovine, Prilozi, Institut za istoriju radni kog pokreta, Sarajevo, 1968., br. 4.